

**AMERİKAN RESMİ ARŞİV BELGELERİNE GÖRE KORE’NİN KURULMA  
ÇALIŞMALARI**

**<sup>1</sup>M. Ertan GÖKMEN**

**Özet**

Japon Sömürge Dönemi’nin bitmesinden sonra Kore’nin kurulması, II. Dünya Savaşı’nın devam ettiği yıllarda özellikle ABD tarafından çeşitli senaryolar üzerinden çok tartışılmıştır. Kore’nin siyasi ve idari yapılanması için ABD ve Rusya uluslararası anlaşmalarla karar verdikleri konuları, Asya’daki hakimiyet alanlarını daha da genişletmek için bir çok kez ihlal etmişlerdir. Bunun sonucu olarak, Kore sorunu üzerine bir uzlaşma sağlanamamış ve bugüne kadar yarımadada iki devlet varlığını devam ettirmiştir. Bu çalışmada, Kore Yarımadasında iki farklı siyasi yapıda varlıklarını devam ettiren Güney Kore ve Kuzey Kore’nin oluşmasında ABD ve Rusya’nın nasıl etkileri olduğu, bu süreci nasıl yönlendirdikleri Amerikan belgelerine dayandırılarak anlatılmıştır. Çalışma, Stanford Üniversitesi Hoover Institute Arşivlerinden OCMH Monograph No.138P kodlu belgelere dayandırılmaktadır.

**Anahtar Sözcükler:** Kore Sorunu, Güney Kore, Kuzey Kore, uluslararası anlaşmalar, Hoover Institute Arşivleri

**FOUNDATION OF KOREA ACCORDING TO THE AMERICAN OFFICIAL  
DOCUMENTS**

**Abstract**

Right after the Japanese Invasion period is over in the Korean Peninsula, the discussion on the establishing of a new Korea has occurred through the various scenarios created by the USA during the 2<sup>nd</sup> World War. The political and government structure of Korea has been one of the issues which have been agreed at the international conferences but the agreement has been violated since USA and Russia’s effort on widening their sphere of influence during and after the war. As a result of this, the Korean problem could not have arrived the negotiation so that two different governments have been living in the peninsula, so far. In this study, the effect of USA and Russia on establishing two different governments in the Korean Peninsula is being explained in the light of the documents from the American archives. This study is based on the documents by Stanford University Hoover Institute Archives, OCMH Monograph No.138P

---

<sup>1</sup> Doç. Dr. Ankara Üniversitesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü [egokmen@ankara.edu.tr](mailto:egokmen@ankara.edu.tr)

**Keywords:** Korean Issue, South Korea, North Korea, International Agreements, Hoover Institute Archives

Kore-Japon İlhak Anlaşmasının 22 Ağustos 1910 yılında imzalanması ile Kore Yarımadasındaki son hanedan olan Choson Devletinin resmî olarak sona ermesinin ardından başlayan Japon Sömürge dönemi, 15 Ağustos 1945 tarihinde Japon İmparatoru Hirohito'nun Japonya'nın II. Dünya Savaşı'nda mağlubiyetini ilan etmesine kadar sürmüştür. Japonların Kore Yarımadasında sürdürdükleri sömürge yönetimi, Japonların II. Dünya Savaşını kaybetmelerinden önce savaşa taraf olan ABD, SSCB, İngiltere ile Çin tarafından çok tartışılmış ve savaşın bitmesinden sonraki Kore'nin olası senaryoları yazılmıştır. Senaryoların şekillenmesinde en etkin ülkeler SSCB ve ABD olduğu, bugün elimizde olan kaynaklarda çok belirgin biçimde göze çarpmaktadır. Bu senaryolar Moskova Konferansı, Kahire Konferansı, Potsdam Konferansı, Tahran Konferansı gibi çeşitli uluslararası toplantılarda ele alınarak Kore'nin bugününe kadar uzanan bir doğrultuda belirlenmiş, daha sonra şekillenmiş ve özellikle SSCB ve ABD'nin bölgedeki emelleri doğrultusunda uygulamaya konmuştur.

Bu konuyla ilgili olarak bir çok çalışma bulunmaktadır (Kim (2005), Lim (1998), Lee (1997), Suh (1967)). Alanda bu konuda yapılan çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada, Stanford Üniversitesi Hoover Institute Arşivlerinden OCMH Monograph No.138P kodlu belgelere dayandırılmaktadır. 1940'lı yılların başından itibaren masaya yatırılan Kore sorununda ABD Başkanı Franklin Roosevelt tarafından ileri sürülen bir strateji kademeli olarak hayata geçirilmiştir. Başkan Roosevelt Japonya'nın Kore'den çekilmesini takip eden süreçte çok uluslu bir bölge yönetiminin, yeni Kore'nin kurulmasına kadar ülkeyi idare etmesi ve Kore'nin yönetiminde söz sahibi olması gerektiği görüşündeydi.

Kore için öngörülen yaklaşık 30-40 yıllık çok uluslu bölge yönetimi ile;

1. Kore halkının bir demokrasi okulunda eğitilmesi,
2. Bu eğitimde demokrasi kavramının kuramsal olarak öğretilmesi,
3. Ardından demokrasinin uygulamaya geçirilmesini,
4. Uygulama sonuçlarına göre de Kore halkına kendi kendilerini idare yetkisi verilmesi planlanmaktaydı (Gökmen, 2008:43).

Bu plan, 1943 yılındaki Kahire Konferansında “zamanı gelince” Kore'nin tam bağımsız olacağı teziyle, uluslararası camiada tartışılmaya başlanmıştır. Bu kavramın ortaya atılarak Kore'nin durumunun tam olarak sonuçlandırılmamasının ardında, Amerika'nın Kore hakkındaki genel değerlendirmelerinde belirginleşen yanlış tutumun yanında, ABD'nin savaş ortamında önceliğini Avrupa'daki pozisyonuna vermesi ana neden olarak değerlendirilebilir. Bir başka konu da, Kore sorununun tartışılmasında ve çözümlenmesinde SSCB, Çin ve İngiltere'nin de ikna edilmesinin gerektiği idi. SSCB'nin Asya'daki menfaatleri ile İngiltere'nin sömürgeci geleneğinden kaynaklanan

ve diğer taraf ülkelerin İngiltere'nin bu hassasiyetini göz ardı edememeleri, Çin'in SSCB'den ve özellikle komünizmden çekinmesi ile içeride yaşamakta olduğu çeşitli sorunlar, Kore'de Japon idaresi sonrasındaki planları zorlaştırmaktaydı.

ABD'nin Japonya'ya savaş ilan etmesi ve zafer kazanmasının ardından Japonya'nın yakın çevresindeki hakimiyeti altındaki ülkelerin bağımsızlığa kavuşmaları, ABD için en az savaş kazanmaları kadar önemliydi. Bu sebeple, Kore'nin bağımsızlığını kazanmasıyla ilişkili olarak ABD'nin üç önemli konuda strateji üretmesi zorunluluğu belirginleşti:

1. ABD, Kore'nin nihai bağımsızlığında nasıl bir rol üstlenmeli?
2. Kore'nin Japonlara karşı girişeceği savaşta hangi kapsamda katkı sağlayabilir ya da sağlamalı?
3. Bu katkı ve üstlenilecek roller Kore'deki savaş çabalarına ve Çin'deki sürgün Kore hükümetinin tanınması ile Kore'nin bağımsızlığını kazanmasına nasıl bir katkı sağlayacaktır? (Mott, 1970:2-3)

Bu sorular arasında özellikle üçüncü madde, aslında Kore sorunun çözülmesinde bir anahtar rol olarak da değerlendirilmiştir. Bir başka deyişle, belirli bir hükümetin resmi muhatap olarak kabul edilmesi, Kore ile karşılıklı bir yardımı mümkün hale getirecek iletişim kanalı açması yanında, bağımsızlığın desteklenmesi anlamında bir garanti de oluşturacaktı. Özellikle savaş sonrasında kurulacak yeni hükümetin, o zaman sürgünde olan muhtemel liderlerine, ABD'nin bu görevi önceden vermesi anlamına da taşıyordu.

1 Mart 1919 yılındaki başarısız devrim girişimini takiben sürgündeki Koreliler, Shanghai'da geçici bir hükümet kurmuşlardı. Sürgün yurtsever Syngman Rhee, bu hükümetin başkanı, Kim Koo da başbakanı olmuştur. Rhee, yaşamakta olduğu Hawaii'den hükümet çalışmalarına başlamış ve Washington'da kurduğu Kore Komisyonu aracılığıyla Ağustos 1919'da gayriresmî bir büyükelçilik oluşturmuştur. Bu büyükelçilik aracılığı ile özellikle 1921 yılından 1923 yılına kadar çok faal çalışmalar yapan Rhee, 1932 yılına kadar çalışmalarını çok aktif yürütememiş, daha sonra da çalışmalarına 1932 yılında tekrar başlayarak 1939 yılından itibaren tekrar Kore Komisyonu'nda görev almaya başlamıştır. Rhee, bu sayede her fırsatı ustaca değerlendirerek, ABD tarafından Kore halkının yegane temsilcisi olarak Geçici Hükümetin resmî tanınırlığını güvence altına almıştır. Geçici hükümet 1921 yılından 1930 yılına kadar sadece kağıt üzerinde kalmıştır. Takip eden yıllarda, geçici hükümet Çin Milliyetçi Hükümeti ile bağlantılar oluşturmuş, Çin ve Mançurya'da Japonya karşıtı gerillaların operasyonlarını desteklemiştir. 1940 yılında Milliyetçi Çinlilerle Japonya'ya karşı savaş ilan ettiği Chungking'e geçer. 1942-1943 yıllarında geçici hükümetin içine Millet Meclisi ve Milli Konsey seçimleri aracılığıyla solcu, daha doğrusu Komünistler girmiştir. 1944 yılında Kim Koo başkan olmuş, Kim Kiu Sik ise Geçici Hükümetin Başkan Yardımcısı olmuştur. 1920 Mayıs'ında Shanghai'da kurulmuş olan Komünist Parti, ABD ve Çin tarafından resmî olarak tanınmıştır. Aslında durum Çin'in askerî ve finansal yardımlar yaptığı Kore Milliyetçilerini defakto olarak tanınmasıydı. Koreli liderlerin

tamamı Amerikalı ve Çinliler tarafından reddedilmişlerdir. Rhee'ye siyasi yetkililerce kendini affettirme şansı tanınmıştır. Ancak 1942 yılında ABD Dışişleri Bakanlığı Uzakdoğu Masası Başkanı olan Hornbeck tarafından hazırlanan bir raporda, Rhee için “*Kore’de hiç tanınmayan bir kişi*” iddiasında bulunulmuş, ayrıca raporda Geçici Hükümet için de “*bir grup sınırlı sayıda sürgünün üyeliğinden müteşekkil bir kulüp*” tanımlaması yapılmıştır (Mott, 1970:5). Şubat ya da Mart 1943 yılında Rhee, Savaş İstihbarat Dairesi Başkanı Harold Vinacke’yi ziyaret ettiğinde kendisine soğuk bir ifadeyle yöneltilen şu soruya maruz kalmıştır: “*Siz gerçekten Kore’de herhangi bir kişinin Syngman Rhee’nin kim olduğunu bildiğini mi zannediyorsunuz?*” (Mott, 1970:6)

Aynı sorunla Nisan ve Mayıs 1943 tarihinde tekrar karşılaşmış ancak yine çözümlenememiştir. Tüm bu gelişmelere rağmen Rhee, geçici hükümetin “*sürgündeki en eski hükümet*” olduğu konusundaki ısrarını sürdürmüştür. Bu iddiasını da Sovyetlerin Kore içindeki oluşumlarını kullanarak, Kore’de Sovyet Cumhuriyeti kuracağı yönündeki endişelerini dile getirerek daha yüksek bir sesle ifade etmiştir.

Mayıs 1944 tarihinde ABD Dışişleri Bakanlığı, Kore Geçici Hükümeti liderlerine onların “*bir hükümet olmadıklarını*”, oluşum kimliğinin sadece bir “*bağımsızlık hareketi*”nden ibaret olduğunu hatırlatır. ABD Dışişleri Bakanlığı, aynı konu hakkında Çin’i de, ABD ile herhangi bir değerlendirme yapmadan Geçici Hükümeti resmî olarak tanımaları sebebiyle uyarmıştır. Aynı yılın Ağustos ayında Bakanlık savaş sonrası Kore’deki olası sorunlar hakkında bir taslak çalışma hazırlayarak, bu çalışma ile ilgili olarak gayriresmî bir temasla Çin ve İngiliz hükümetleri ile karşılıklı müzakereler yapma kararı almıştır. Kasım ayında Çin hükümeti görüş alışverişi için hazır olduklarını bildiren bir karar almış ve hazırlanan raporda Kore Geçici Hükümeti için “*sempatik olma eğilimi*” içerisinde olacaklarına yer verilmiştir (Mott, 1970:6).

Koreli ve Çinli liderler, ABD’den 1941 yılında başlayan savaşın ardından Kore’nin bağımsızlığını destekleyecekleri yönünde bir teminat alabilmek için arayış içerisine girmişlerdir. Ancak 1943 yılına kadar, Amerikan hükümeti “*hareketleriyle kendilerinin bunu hak ettiğini ve hazır olduklarını gösteren herkes için bağımsızlık*” hareketlerine destek olmayı tercih ettiği yönünde genelleştirici bir strateji izler (Mott, 1970:7). Rhee ve diğer Geçici Hükümet liderleri önceleri Çin’deki ve başka bölgelerdeki Korelilerin savaşa katılmalarını sağlamak için finansal ve askerî yardım talebinde bulunmuşlardır. Örneğin, Kasım 1943 tarihinde Rhee tren, ekipman talep etmiş, bu sayede 500-1000 kadar Korelinin savaşa katılmasını sağlayarak ayrıntılı bir ihtiyaç listesi hazırlamış ve toplam 500.000 Amerikan dolarlık bir yardım talebinde bulunmuştur. Rhee’nin isteği Müşterek Karargâh ve Stratejik Hizmetler Dairesi tarafından masaya yatırılmış ve değerlendirilmiştir. Japonya üzerine uzman bir istihbaratçı, ABD’nin daha fazla sayıda Koreliyi kullanması için bir plan yapılmasını tavsiye etmiş, ancak Rhee’nin bu konudaki hizmetlerine de güvenilmemesi gerektiğinin altını çizmiştir. Stratejik Hizmetler Dairesi (OSS) Başkanı, Rhee’nin planını açık bir ifadeyle

reddederek buna gerekçe olarak Kore Komisyonu'nun kullanılmasının, Rhee ve kendisine bağlı grubun, ABD hükümeti tarafından tanındığı şeklinde yorumlanacağını ve bunun da istismar edilebileceği hususunu göstermiştir (Mott, 1970:8)

ABD'nin bu tutumunun hatalı olup olmadığı sorusu 1946 yılına kadar sürmüştür. Eylül 1945'de Japonya'nın resmî olarak Kore topraklarından çekilmesinden sonra Kore'de uygulanacak yeni idari şekillenme, lider tayinleri, bu liderlerin görevlerini tam olarak yerine getirip getirmeyecekleri, Kore halkının üzerinde tüm yarımada'yı kapsayacak bir hakimiyet kurup kuramayacakları gibi konular Amerikalı uzmanların en çok üzerinde kafa yordukları hususlar olmuştur.

Kore'deki ABD Ordusunun baş hukuk danışmanı Emery J. Woodal, hazırladığı raporda, Kore'nin dizayn edilmesi ile ilgili olarak Amerikan hükümeti tarafından üzerinde detaylı düşünülmesi gereken bazı sorulara yer vermiştir. Woodal ABD Ordusu'nun (USAFIK) Kore'de "işgal ettiği" yerlerde yerel liderlere geçici bir hükümet kurulma izin verilip verilemeyeceğine aşağıdaki sorularla yanıt arar:

1. Acaba zamanlama doğru mu?
2. Geçici hükümet acaba toplum düzenini ve güvenliğini sağlayabilecek midir?
3. Eğer bir geçici hükümet kurulmasına onay verilirse, ABD'nin hangi tür ikincil kararları almaya ihtiyacı olacaktır?
4. ABD ve Kore halkı için ne tür avantajlar ve dezavantajlar olacaktır?
5. Nasıl bir uluslararası tepki "oluşturulabilir"?
6. Geçici bir hükümetin kurulması durumunda ne tür yardım ve destekler gereklidir? (Woodal, 1946:1)

Zamanlamanın doğru olup olmadığının yanıtı, raporda Rusya'nın bölgedeki faaliyetleri üzerinden yanıtlanmaya çalışılmıştır. Çünkü Rusya'nın Yalta Konferansından sonra Kore ile ilgili olarak bir eylem planı olduğu ve bunun için bir zaman çizelgesi bile yaptığı biliniyordu. Yalta Konferansında Rusya'nın Japonya'ya karşı bir operasyon düzenlemesi kabul edilmiş ve Rusya'nın Kore yarımadasında 38. paralel'in kuzeyinde hakimiyet kurması talebi, Amerika tarafından kabul edilmişti. Ardından Rusya Japonya'nın mağlubiyetinden hemen önce Kore yarımadasının kuzeyini işgali altına almıştı. Bu hamle, Amerikan birliklerinin Güney Kore'ye girmesinden birkaç hafta öncesine denk gelmiştir. Kore'deki ABD Ordusu (USAFIK)'nun ülkeye resmen yerleşmesinden önce, Güney Kore'deki Halk Partisi, geniş çaplı bir polis gücü kurmuş ve Japon hükümeti komutanından finansal destek alarak, Güney Kore'deki bütün eyaletlerdeki tüm yerleşim birimlerinde hükümetin ilk çekirdek kadrolarını kurarak -basın çalışanları da dahil olmak üzere- kontrolü ele geçirmiştir. Bunun neticesinde, Japonların yönetimi sadece kağıt üzerinde kalmış oluyordu. Bu girişimlerin tamamının Rusya'nın organize ettiği ve yönlendirdiği kanısı yaratılmıştır.

Kore'deki ABD Ordusu (USAFIK) Güney Kore'ye resmî olarak girdiği zaman, Rusya 38. paraleli bir sınır olarak kabul edip, giriş çıkışlara kapatmış, bunun sonucu olarak da yarımada'daki Rus bölgesi ile Amerikan bölgesi arasında, Rus tarafındaki hidroelektrik santrallerinde üretilen elektriğin nakliyle güneye kaçak yollardan sızanlar dışında başka bir giriş çıkış tamamen imkansız hale gelmiştir. Rusya hakimiyeti altına aldığı yarımada'nın kuzeyini yabancı bir toprak haline getirmiş, güneyle irtibatını bütünüyle koparmıştır. 38. Paralel boyunca sınırdaki oluşturduğu kontrol, bir anlamda, iki tarafın ilişkilerini kopararak savaş ortamını andıran bir durum meydana getirmiştir. Tüm bu gelişmelere paralel olarak Rusya, hakimiyeti altındaki bölgede siyasî, idari, kanuni, ekonomik ve toplumsal örgütlerin yapılarını Sovyetleştirme girişimlerine başlayarak bunu hızlı bir şekilde tamamlamıştır.

Oysa Moskova Konferansında Rusya aşağıdaki hususlarda ABD ile bir anlaşmaya varmıştı:

1. Kuzey ve Güney Kore'nin siyasi ve ekonomik tek yapı olarak birleştirilmesi,
2. Bütün yarımada için ABD ve Rusya'dan müteşekkil ve en fazla 5 yıllık bir süre için ortak bir bölge yönetimi,
3. ABD, Büyük Britanya ve Çin tarafından imza altına alınmış olan Kahire Bildirgesinde Ortak Bölge Yönetimi süresinin sonunda, Kore'de "nihai bağımsızlık",
4. Rus-Amerikan Ortak Komisyonu'nu oluşturan Rus ve Amerikalı üyelerin kısa sürede göreve başlayarak Ortak Bölge Yönetimine bağlı Geçici Hükümet kurulması ve iki tarafın birleşmesinin detaylarının görüşülmesi.

Yukarıda üzerinde uzlaşılan konulara rağmen Rus tarafı, tek taraflı olarak ve derhal konferanslarda ele alınan konuları ekonomik konularla sınırlama yoluna gitmiştir. Rusya, ayrıca Rus-Amerikan Ortak Komisyonu'nu oluşturan iki ülke delegelerinin uzun süre ertelenmiş olan görüşme tarihini tek taraflı olarak belirlemiş, ardından bir başka adım daha atarak, yine tek taraflı olarak anlaşma metnini ihlal etmiştir. Ruslar, Moskova Anlaşmasını ihlal ederek Kore'nin siyasî ve toplumsal önderleriyle yapılacak olan görüşmeleri, bölge yönetimi kararlarına karşı çıkmaları ihtimalini öne sürerek ve bu önderleri saf dışı bırakarak tek taraflı olarak sınırlandırıcı bir tavır sergilemeye başlamıştır. Kore siyasî partileri, toplumsal grupları ve önderleriyle öngörülen istişareler fiilen kesintiye uğrarken, Ruslar, Komünist Parti'nin gölge yönetimden aldığı onayla tek muhatap olarak müzakere edilecek taraf olduğu iddiasını ortaya atmıştır. Bu gelişme Amerikalı yetkililerce kabul edilecek bir durum değildi. ABD'nin bu iddiayı reddetmesiyle de, Ruslar anlaşmaların tamamını ihlal etmeye başlamışlardır.

Moskova Anlaşmasını müteakiben, Ruslar tarafından Kore'nin kuzeyinin komünistleştirilme süreci hız kazanmış ve bunun da planlı bir şekilde uygulamaya geçirildiği görülmüştür. Moskova Anlaşmasında üzerinde uzlaşılan maddelerin işlerlik kazanmasında yaşanan gecikme, Rusların kuzeyde siyasî ve ekonomik açılardan komünist özellikler taşıyan bir hükümet kurarak, Kuzey Kore'yi

komünistleştirme sürecinde zaman kaybetmediğini gösteriyordur. Sovyetler Birliği'nin Kuzey Kore'de yaptığı uygulamalar beş maddede sıralanabilir:

1. Tarım alanlarının toprak ağalarının ellerinden alınarak kamulaştırılmasıyla Halk Komitesi olarak adlandırılan yerel Sovyet partisi aracılığıyla çiftçilere dağıtılması esasına dayalı olarak hayata geçirilen, uzun ölçekli bir toprak reformu yürürlüğe girmiştir. Toprak dağıtımının çoğunlukla komünist örgütlenmeye dahil olan köylülere yapıldığı da kayıtlara geçmiştir.
2. Avrupa sistemine uygun olarak Japonlar tarafından hayata geçirilmiş olan adalet sistemi ve adliye yapısı tamamen feshedilmiştir. Yerine Rusya'nın karakteristik özelliklerinden biri olarak devrimin ilk yıllarında hayata geçirilmiş adalet sistemi, yerel Sovyetler tarafından Kuzey Kore'de de yürürlüğe konmuştur.
3. Güney Kore ekonomisinin ve endüstrisinin en önemli kaynaklarından biri olan ve hammadde üretiminin temel kaynağı durumundaki madencilik faaliyetleri Kuzey Kore'de tamamen durdurulmuştur. Güney Kore'deki tarımsal ekonominin ağırlıklı olarak ihtiyacı olan kimyasal gübre üretimi de sekteye uğramış, endüstriyel-maden üretim tesisleri imha edilerek bazıları sökülmüş ve Rusya'ya götürülmüştür.
4. Ruslar Korelilerden oluşan kadroyla bir hükümet kurmuş, buna mukabil, dört genel seçim yapılmıştır. Moskova Anlaşması tam anlamıyla ihlal edilerek üzerinde uzlaşılan "geçici" hükümet kurulmamış, genel seçimler sonrasında "Geçici Kore Hükümeti" yerine komünist sistemin hakim olduğu bir hükümet kurulmuştur.
5. Rusların "demir perde" sistemi, Rus işgal kuvvetleri tarafından 38. Paralelin güneyine de taşınmıştır. Güney Kore ile Kuzey Kore arasında haftalık posta alışverişi haricinde hiçbir resmî ilişki şansı kalmamış, bazı emtiaların iki bölge arasında karşılıklı olarak geçişine imkan bırakılmamıştır. (Woodal, 1946: 3)

Woodal raporunda, Güney Kore'de kurulacak olan geçici hükümetle ilgili olarak, hükümetin toplum düzenini ve güvenliğini sağlayıp sağlayamayacağı konusunda da bazı gözlemlerine yer vermiştir. Bu raporda, uzun yıllar boyunca bir geleneksel yönetim sistemi geliştiren ve uygulayan gelen Kore'de, Japon sömürge döneminde bile seçime dayalı köy idari sisteminin olduğu, köy muhtarları yanında köy ihtiyar heyetinin de bu seçimlerle yönetime geldiklerine değinilmektedir. Tarım, sulama, ormancılık ile finans ve pazarlama kooperatif sistemi Korelilerin yerel seçimler ve kendi iradeleri ile verdikleri kararlar neticesinde yürütülmekteydi. Askerî hükümetlerdeki Korelilerin katılımcılığı her ne kadar Amerikan demokrasi konseptiyle tam olarak örtüşmese de, kendi özgür iradeleriyle yaptıkları seçimlerle belirledikleri liderlerin göreve gelmeleriyle, idari olarak kendi hükümetlerine işlerlik kazandırabilecek bir kapasiteye sahip olduklarını gösteriyordu.

Japonların Kore'de oluşturdukları adalet sistemi ve buna mukabil uygulanan ceza kanunları modern unsurlar içermekteydi. Adli sistem, politik suç unsurlarının kontrolü ve kolluk kuvveti teşkilatı



dışında Koreliler, Japon sömürge yönetiminden tamamen bağımsızdılar. Japonların Kore yarımadasını terk etmesinin ardından, bir sorun olarak belirginleşen kolluk kuvveti ihtiyacı, Amerikalıların Koreli liderleri yönlendirmeleri ve gerekli alt yapı destekleriyle kısa sürede kalıcı ve etkili bir biçimde çözüme kavuşmuştur. Bu ve benzeri yönlendirmeler neticesinde yerel liderlerin ülkenin yönetim sorumluluğuna sahip oldukları yönünde olumlu kanaatler oluşmuştur. Korelilerin tamamen kendi gayretleriyle oluşturdukları Eğitim Bakanlığı ve bu bakanlığın kurduğu eğitim kurumları sistemi başarılı bir örnek olarak gösterilmiştir. Taşımacılık, haberleşme ve posta hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kurulan sistem, Japonların yerleştirdiği sistemin bile önüne geçmesi bakımından, Amerikalılar tarafından takdir görmüştür. 1946 sonbaharında yerel danışma meclisi üyelikleri için yapılan genel seçimler iyi organize edilmiş ve herhangi bir kolluk kuvveti kullanma gereksinimi olmadan çok geniş çaplı bir katılımı gerçekleştirilmiştir. Seçimlerden başarıyla çıkanların kendi yerel örgütlerince kabul edilmeleri, demokratik eğilimlerin yavaş yavaş yerleşmeye başlaması anlamında önemli göstergeler olarak değerlendirilmiştir.

Kurulan hükümetin geçici olması münasebetiyle, Rusya ile ilgili olarak beklenen işbirliğinin tesis edilmesi durumunda, askıda olan ve tüm Kore'yi kapsayacak kalıcı hükümetin kurulması meselesi, bütün bu tartışmalar bağlamında üstü kapalı kalmıştır. Ancak bu aşamada artık bir imtiyazlı yetki kullanılmama zamanı gelmiş olup imtiyazlı yetki kullanımı, geçici bir anayasanın resmî ilanından sonra uygulamaya geçirilebilirdi. Bu sayede, daha önce planlanmış olan ve belirsiz kalan konularda harekete geçilerek Güney Koreli liderler siyasi olarak yetkilendirilebilirlerdi. Bu hususlar Güney Kore önderleriyle istişare edilmiş. demokratik yapı ve hükümet teşkilat yapısı, mevcut anlaşmalar dahilinde oluşturulmuştur. Daha öncekine benzer bir biçimde Amerikan hükümetini de tatmin edecek geçici bir anayasanın resmî olarak ilanını takiben, bu yapılar işlerlik kazanacaktı.

Buna istinaden imtiyazlı otorite;

1. Güney Kore'nin legal hükümeti olarak geçici hükümeti tanıyacağını açıklayacak,
2. Geçici hükümetin yetki sınırlarını yasalar, ayrıcalıklar, anlaşmalar kapsamında hükümete bağlılığını, geçiciliği ya da kalıcılığının hesaba katmadan açıklayacak,
3. Askeri Hükümetin 6 Aralık 1945 tarih ve 33 numaralı talimatnamesindeki yetkiye istinaden ABD, Birleşmiş Milletlerin Japon topraklarındaki ya da Kore'deki Japon vatandaşlarından, eğer varsa, tüm saklı haklarını tanımlayacak,
4. Geçici hükümet, USAFIK ya da ABD'nin, güvenlik ya da herhangi başka bir amaçla Kore'de bulunan askeri gücü ve sivil personeli arasındaki ilişkileri tayin edecektir.

Bunlarla kastedilen konular:

1. Güney Kore'deki sivil hükümetin operasyonlarının ABD'deki devam edegelen tüm sorumluluğunu üstlenerek legal hükümetin tanınması,



2. Bireyler ve varlıklar hakkındaki olağan görüşmeler kapsamındaki uluslararası ilişkilerin imtiyazlı otorite'nin iznine bağlı olması ve bu izinle geçici hükümetin uluslararası ticari faaliyetleri düzenleyebilmesi, yabancı mevduatın kontrolü ve henüz tamamlanamamış olan mültecilerin kendi ülkelerine iade işlemleri gibi hususların düzenlenmesi,
3. Onarımlar ve finansal sorunlarla ilgili konuların ertelenmesi,
4. USAFIK'in geçici hükümetin kolluk kuvvetleri ile silahlı kuvvetlerine yardım amacıyla güvenlik gücü olarak kalıcı hale gelmesi, bunların dışındaki Amerikan personeli kamu ve özele ait konularla ilgili danışmanlık hizmetlerinde bulunması, olarak kayıtlara geçmiştir (Woodal, 1946:5)

### **Sonuç**

1940'lı yılların başından itibaren, Japonya'nın Kore topraklarından çekilmesinin ardından Kore'de yaşanacak siyasî, ekonomik, idari ve finansal konular uluslararası konferansların ana gündemlerinden biri olmuştur. Bu konferanslardaki görüşmeler neticesinde Kore meselesi üzerinde uzlaşılan konuları ABD ve Rusya'nın ihlal ettikleri, günümüzde açılan arşiv raporlarıyla kanıtlanabilmektedir. Bu çalışma ile birinci el belgeler ışığında, Rusya ve ABD'nin Kore Yarımadasında kurulması hedeflenen tek ülke planlarının nasıl sekteye uğradığı ve ana hedeften nasıl saptığı anlatılmaya çalışılmıştır.

### **Kaynakça**

- Gökmen, M.Ertan, 2008, **Soğuk Savaşta Sıcak Çatışma: Kore Savaşı**, Kent Yayınları, Ankara.
- Kim, Djun Kil, 2005, **The History of Korea**, Greenwood Press, USA.
- Lee, Byeong Wan, 1997, **Gnaci Anhın Ceonceng (Bitmeyen Savaş)**, Myeongseong Yayınları, Seoul.
- Lim, Young-Tae, 1998, **Daehanminkuk 50 Nyeonsa (Kore Cumhuriyeti'nin 50 Yıllık Tarihi)** Dulnyeok Yayınları, Seoul.
- Mott, George Fox, 1970, **American Military Government in Korea: War Policy and the First Year of Occupation 1941-1946**, Stanford University Hoover Institute Archives, Box No:4, Accession No: 77103-11.05, OCMH Monograph No.138P.
- Suh, Chung-Seok, 1967, **Hankuk Hyeondesa (Kore Yakın Dönem Tarihi)**, Ungchin Chishig House Yayınları, Seoul.

Woodal, Emery, J., 1946, **Supporting for Proposed Interim Government for South Korea**, Stanford University Hoover Institute Archives, Box No:4, Accession No: 77103-11.05, OCMH Monograph No.138P